

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни
— 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

ПАРШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

1996 йил июн

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚЎМИТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ХАФТАЛИГИ

Баҳоси эркин нарҳда



— Юр, балиқ овлаймиз

УШБУ СОНДА:

3-БЕТ:

ФУТУВВАТНОМАИ СУЛТОНИЙ

4-БЕТ:

ЯХШИЛАР ЁҚҚАН ЧИРОҚ

8-БЕТ:

Обид АСОМОВ:

«ЎЗИМНИ ЖИДДИЙ ОДАМ ҲИСОБЛАЙМАН»

АКЦИЯ
ИҚТИСОД
ТАЯНЧИ!



тел 39-16-56

FAX 39-17-63

●Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг АҚШга амалий ташрифи давом этмоқда. Мамлакатимиз раҳбари АҚШ Президенти Билл Клинтон ҳамда расмий доиралар вакиллари, Америка ишбилармонлари билан учрашди.

●Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг тақлифига биноан Хитой Халқ Республикаси Раиси Цзян Цземин шў йилнинг 2-3 июл кунлари расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасида бўлади.

●Тошкентда уч кун давомида «Фалокатларга тайёр бўлиб туриш: минтақа вазифаси» номли конференция-семинар бўлиб ўтди. Анжуманда минтақадаги фалокатларга, табиий офатларга, техника билан боғлиқ ҳалокатларга тайёр туриш масалалари ҳамда бу борада ҳукумат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигини кучайтиришнинг турли йўналишлари муҳокама этилди. Қизил хоч ва Қизил ярим ой жамиятлари халқаро федерацияси ҳамда Ўзбекистон Қизил ярим ой жамияти анжуман ташкилотчилари бўлишди.

●Франкфурт шаҳрида ўтган халқаро конференция «Германияда Ўзбекистон иқтисодиёти кунлари» деб номланди. Конференцияда Ўзбекистон ва Германия ишбилармон доираларининг ҳамкорлиги, бу борадаги ютуқ ва камчиликлар, келгуси режалар муҳокама этилди. Ўзбекистон Республикаси давлат мулкани бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб қувватлаш давлат қўмитаси, «Германия-Марказий Осиё» жамияти, «Дойче банк», Франкфурт шаҳри магистрати ҳамда Ўзбекистоннинг ГФРдаги элчихонаси конференция ташаббускорлари бўлишди.

●Тошкент аэропорти ҳудудидаги Ҳаво Ҳаракатини Бошқариш марказида қурилиш-монтаж ишлари ниҳоясига етказилди. Айти пайтда ускуналар ўрнатилмоқда. Сентябрь ойи ўрталаридан Ўзбекистон осмонидagi самолётлар парвози ХХБ «Еврокат-200» тизими орқали кузатила бошлайди.

ЎЗА ва республика матбуоти хабарлари асосида тайёрланди

Республика Хотин-қизлар кўмитасида «Оилани режалаштириш» мавзусида Давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда республика Хотин-қизлар кўмитаси раисининг муовини Дилобар Насимовна ҚОБУЛОВА, республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раисининг аёллар ва болалар билан ишлаш бўйича муовини Гулнора Дехқоновна ЙЎЛЧИЕВА, Соғлиқни сақлаш вазирлиги оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўлими мудири Уктам Жалолович ЖАЛОЛОВ, шу вазирликнинг туғиш ёшидаги ёшларга маслаҳат кенгаши раиси муовини Дилором Абдуллаевна АБДУЛЛАЕВА қатнашдилар. Давра суҳбатини «Оила ва жамият» газетаси бош муҳаррири Абдукарим РАХИМБЕРДИЕВ олиб борди.

А. РАХИМБЕРДИЕВ:

—Бугунги суҳбатимизни оилани режалаштиришга бағишлаганимиз бежиз эмас. Ваҳоланки, бу мавзу шу куннинг энг долзарб масалаларидан бири бўлиб турибди. У оналик ва болалик муҳофазаси, соғлом авлод тарбияси, аҳолининг ўз соғлиги тўғрисида қайғуриш савиясини ошириш, туғиш ёшидаги аёллар саломатлигини таъминлаш, қизларни турмушга тайёрлаш, оналар ва болалар ўлимини камайтириш каби муаммоларни қамраб олади. Мана шу йўналишда республикамизда амалга оширилаётган ишлар, белгиланаётган тадбирлар, долзарб муаммолар ҳақида фикрлашиб олсак фойдадан холи бўлмайди, деб ўйлайман.

Д. ҚОБУЛОВА:

—Оилани режалаштириш ҳақида фақат бизнинг республикамизда гап бўлаяпти, деб ўйлайдиганлар янглишади. Бу масала дунёнинг деярли барча мамлакатларида кун тартибидан турибди.

Ёдларингизда бўлса, республикамизда дастлаб ушбу муаммо кўндаланг қўйилганда, уни нотўғри тушунганлар ҳам кўп бўлган эди. Улар умрини берган худо ризқини ҳам беради, деган гапларни рўқач қилишди. Мана бугунга келиб кўпчилик оилани режалаштиришдан мақсад она ва бола саломатлигини яхшилаш эканлигини англаб етмоқда.

1991 йил Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан «Туғиш ёшидаги аёлларнинг соғлигини яхшилашнинг кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлари тўғрисида» номли дастур ишлаб чиқилган эди. Унда биринчи галда аёллар фарзандлар туғилиши орасидаги фарқни сақлашлариға эътибор қаратилди. Сабаби ҳар йили туғиш аёл соғлиғига жиддий пуртур етказди, нимжон, касалманд ва ногирон болалар туғилишига олиб келади.

1995 йил сентябрда Пекинда ўтган Хотин-қизларнинг IV халқаро конференциясида ҳам аёлларнинг репродуктив (фарзанд кўришга лаёқатлилик) саломатлигини муҳофаза этиш масаласига жиддий эътибор қаратилди. Конференцияда қабул қилинган ҳаракат Платформасида дунёдаги барча давлатларда туғиш ёшидаги аёлларнинг ўз саломатликларини тиклашлари, ҳомиладан сақловчи воситалардан эркин фойдалана олишлари, малакали тиббий-гинекологик кўрикдан ўтиш имконига эга бўлишлари учун шарт-шароитлар яратишга аҳамият бериш кераклиги таъкидланади.

Шу кунларда республика Хотин-қизлар кўмитаси «Етачки ва мураббий қизларни тайёрлаш» дастури устида ишламоқда. У бир неча босқичдан иборат бўлади. Биринчи босқичда қизларда шароит тақозо этганда ўз-ўзига ва дугоналариға дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш малакаси ҳосил қилинади. Ушбу дастур шу ой охиригача тайёрланиб тасдиқдан ўтса, июл ойида Бухоро вилоятида уни амалга оширишга киришамиз. Бунинг учун вилоятнинг ҳар бир туман ва шаҳридан 2 нафардан қиз ўқитилади. Улар мураббий сифатида зарур қўлланмалар, кўргазмалар воситалар билан таъминланадилар ҳамда бир йил давомида мактабларнинг юқори синфидаги тенгдошлари ўр-

тасида машғул олб боришади. Менимча, қизлар оилани режалаштириш, ҳомиладан сақловчи замонавий воситалар ҳақидаги маълумотларни катталардан эмас, балки бу борада етарлича билимга эга бўлган тенгдош дугоналаридан олсалар ишчимизнинг самараси яхшироқ бўлади. Негаки, қизларимизнинг бу борада кўп нарсаларни билгилари кел-

сада, катталардан сўрашга ийманадилар, уяладилар, баъзан эса «халитдан эрсираб қолдингми?» деган совуқ ва қўпол жавобни эшитишдан кўрқадилар.

Август

ойларида кўмитамиз бир гуруҳ мутахассисларни Индонезияга оилани режалаштириш борасида қилинаётган ишларни, турли жамоат ташкилотларининг бу муаммодаги иштирокини ўрганиш учун юборади. Ажаб эмаски, ўзимизнинг маҳаллий шарт-шароитларимизни ҳисобга олган ҳолда оилани режалаштириш борасидаги Индонезия тажрибасининг маълум жиҳатларидан фойдалансак.

Г. ЙЎЛЧИЕВА:

—Оилани режалаштириш бугунги куннинг энг долзарб масалаларидан ҳисобланади. Хизмат юзасидан маҳаллаларда, оилаларда бўлишимизга тўғри келади. Шунда мен бир нарсани кузатдим, аксар кўп болали оилаларда аёлнинг йилгига кетма-кет фарзанд кўриши туфайли она сутига етарлича тўймаган болалар нимжон, касалманд бўлиб қолмоқдалар. Болаларнинг соғлиғи яхши бўлиши учун, аввало, ота-оналарнинг саломатлиғи яхши бўлиши керак. Шунинг учун жамғармамиз фаоллари маҳаллалардаги хотин-қизлар кўмиталари билан ҳамкорликда қуданда бўлишга аҳд қилган оилаларнинг, йигит ва қизнинг бир-бирига мос келишини, турмушга чиқадиغان қизларнинг соғлиғи она бўлиши учун тўғри келадими ёки улар тўйгача озроқ даволанишлари керакми, шу каби масалаларда иш олиб боришга интилаяпмиз. Сабаби камқонлик ва бошқа касаллар билан оғриб туриб фарзанд кўрган келинлар гоҳ ўзининг соғлиғи ёмонлашиб, гоҳ чақалоғи касалга чалиниб, кўполроқ қилиб айтганда, шифохонадан бошлари чиқмай қолади. Оқибатда оилада норозичиликлар, ҳар хил гап-сўзлар кўпаяди. Қайнона «келиним болага яхши қаролмайди, тушганидан бери тузук-куруқ хизматимни қилгани йўқ,

баннисадан бери келмайди», деса куёв бўлмиш «энди шу касалманд хотиннинг ранг-рўйига қараб умрим ўтади, шекилли», деган гапларни чиқаради. Охири иш ажрашишга бориб етади.

Агар аёлларнинг соғлиғи яхши бўлса, болаларни кўпайтирса майли, лекин саломатлиги заиф бўлиб, фарзанд кўриб ўзларига ҳам, оилаларига ҳам, қолаверса, жамиятга ҳам муаммо орттиришга ётгани ачинарли.

Ҳозир республикамизда 13 мингта маҳалла бор. Ана шу маҳаллаларда «Камолот» жамғармаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Хотин-қизлар кўмитаси билан биргаликда «Қизларни турмушга тайёрлаш» клубларини тузиш устида ишляпмиз.

У. ЖАЛОЛОВ:

—Оиланинг жамиятда тутган ўрни

• Долзарб мавзу

ЖИСМОНИЙ ВА МАЪНАВИЙ БАРКАМОЛЛИК УЧУН



бекиёс-дир. Жамият ҳаётидаги муҳитнинг соғлом бўлиши кўп жиҳатдан оиланинг, унинг ҳар бир аъзосининг саломатлигига боғлиқ. Шунинг учун Соғ-

лиқни сақлаш вазирлиги томонидан бу борада бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, мавжуд туғруқоналар туғруқ комплекслариға айлантирилди. Бу комплекс ўз таркибига туғишга тайёрлаш, туғруқ ҳамда реабилитация бўлимларини олган. Биринчи бўлимда ҳомиладор аёллар стационар ва клиник шароитда туғишга тайёрланади. Чақалоқ дунёга келгандан сўнг эса она ҳам, бола ҳам реабилитация бўлимида ўз соғлиқларини тиклаб оладилар. Чақалоқда қайсидир касалликнинг аломатлари аниқланса, олдини олиш чоралари кўрилади. Туғилгандан кейинги дастлабки соатлардан чақалоқ онаси бағрида бўлиши муҳим аҳамият касб этади. Бунинг она ва бола саломатлигига ижобий таъсири жуда катта.

Боя Гулнора опамлар «аёлларнинг саломатлиғи яхши, турмуши тўқис бўлса, болаларни кўпайтиришса майли», дедилар. Шунга қўшимча қилиб бир гапни айтмоқчиман. Ҳатто мана шу аёллар ҳам фарзандлар туғилиши орасида фарқ камида, 2,5-3 йил бўлишиға эътибор беришларини истардим.

Кўрилган кескин чора-тадбирлар натижасида кейинги йилларда оналар ва болалар ўлимини нисбатан камайтиришға эришилди. Бу кўрсаткичларға кўпроқ соғлиқни сақлаш муассасалари ишини тубдан яхшилаш, уларни замонавий тиббиёт анжомлар билан жиҳозлаш, ходимларнинг касб малакасини ошириш эвазига эришилмоқда. Лекин шунинг ўзи билан узоққа бориб бўлмайди.

Жамоат ташкилотлари, айниқса, бевосита хотин-қизлар билан ишлайдиган ташкилотлар, аёлларимизда ўз соғлиқлари, фарзандлари саломатлиғи учун олдиндан қайғуриш

ҳиссини шакллантиришда бизға яқиндан қўмаклашишлари керак. Жойларда бўлиб текширувлар, кўриқлар ўтказганимизда экстрогенитал касалликлар аниқланган аёлларға касалхонаға ётиб даволанишларини маслаҳат берамиз. Лекин улар кўп ҳолларда минг битта баҳонани рўқач қилиб, касалхонаға ётмасликка уринадилар.

Г. ЙЎЛЧИЕВА:

—Бу ўринда кўп нарса оиладаги муҳитга ҳам боғлиқ менимча. Айрим қайноналар келинларини «Ўша дўхтирларнинг бекор айтибди. Мана биз ҳам 6-7 болани туғиб катта қилганимиз, ўлиб қолганимиз йўқ», деб жиркиб берадилар. Уктамжон, сиз тўғри таъкидлаганингиздек, мана шундай нохуш ҳолларнинг бўлмаслиғи учун маҳаллаларда—қайноналар, қайноталар, эрлар ўртасида тарғибот, тушунтириш ишларини қучайтиришимиз керак.

Д. АБДУЛЛАЕВА:

—Республикамизда 5,5 миллионга яқин туғиш ёшидаги аёллар бор. Уларнинг 60-70 фоизиди экстрогенитал касалликлар аниқланган. Ана шу касалликларнинг олдини олиш, даволаш учун поликлиникалар қошида кундузги шифохоналар ташкил этилмоқда, вазирлигимиз томонидан гуруҳлар тузилиб, вилоятларда, айниқса, экологик муҳит носоғлом бўлган ҳудудларда бўлиб, аёллар кўриқдан ўтказилмоқда, лозим бўлганда даволанмоқда. Жойлардаги врачларимиз, ҳамшираларимиз экстрогенитал касалликлар мавжуд бўлган аёллар ўртасида аynи пайтда фарзанд кўришнинг оғир оқибатларға олиб келиши мумкинлиғи ҳақида, ис-талмаган ҳомиладан сақланиш учун контроцептивлардан фойдаланиш тўғрисида тушунтириш ва тарғибот ишлари олиб бораётгилар. Шу ўринда савол туғилиши табиий: ҳомиладан сақловчи воситаларнинг аёл саломатлиғига салбий таъсири йўқми, умуман, яна фарзанд кўриш имкониятидан бутунлай маҳрум этмайди-ми? Бу контроцептивларнинг аёл соғлиғига зиёни йўқ. Фақат улардан фойдаланишдан аввал врач билан маслаҳатлашиб, шу воситаларға илова қилинган кўрсатмаларға тўлария этиш шарт. Аёл контроцептивлардан фойдаланишни тўхтатгач, бир-икки ой ўтиб яна ҳомиладор бўлиши мумкин.

А. РАХИМБЕРДИЕВ:

—Бугунги суҳбатимиздан шу нарса аён бўлдики, она ва бола саломатлигини таъминлаш, демакки, жамиятимизнинг соғлом бўлиши ҳар биримизға боғлиқ экан. Умуман, оилани режалаштириш ҳақида баралла гапиришдан уялмаслик, уяланмаслик, бу борада амалий ишлар қилишдан чўчимаслик керак. «Оилани режалаштириш» терминини тўғри тушунмайдиганлар, уни нотўғри талқин қилишға уринадиганлар ҳам бўлиши табиий. Ҳаёт ва вақтининг ўзи уларни тўғри йўлга солади. Тарғибот ва тушунтириш ишларини изчил олиб бориш билан бу муаммоға ҳам чек қўйиш мумкин.

Албатта, ушбу қисқа суҳбатда юқоридаги муҳим мавзунинг барча қирраларини муҳокама қилиб бўлмайди. Шу боисдан, агар оилани режалаштириш муаммолари тўғрисида олимлар, мутахассислар ва жамоат ташкилотлари вакиллари, қолаверса, газетхонларнинг кўпчилик муҳокамасига ҳавола этадиган фикрлари бўлса, биз жон-жон деб газета сатҳида билан уларға жой беришға тайёрмиз. Чунки, тилагимиз ягона—миллату халқимизнинг маънавий ва жисмоний баркамоллиғига эришиш.

Суҳбатни Дармон ИБРАГИМОВ
ёзиб олди

1968 йилда Гандилар сулоласининг давомчиси бўлган Ражив кўпчиликини ҳайратга солган ҳолда италян миллатига мансуб Соня исмли қизга уйланди. Дарҳақиқат, бошқа дин, бошқа миллат вакиласининг қандай қилиб ўзига етти ёт бегона қадрият, анъаналарга мослаша олиши кўпчиликининг таажжубига сабаб бўлган эди. Аммо сари ёпишиб, миллий зеб-зийнатлар билан ясанган келинчакни ҳинд қизларидан деярли фарқлаб бўлмасди.

Соня Ганди 1946 йилда туғилиб, отаси Стефано ва онаси Паоло Майнолар билан Торино яқинидаги Орбассано деган шаҳарчада яшайдилар. 1965 йилда Соня Англиянинг Кэмбриж университетида ўқишга боради. Тил ўрганишга, дунёвий билимларни эгаллашга интилувчан Соня у ерда Ражив Ганди билан танишиб қолади. Дастлаб илмий ҳамкорлик сабаб дўстлашишган икки ёш қалбида бора-бора бир-бирига муҳаббат уйғонади.

Кўпчилик мутахассислар Ражив Гандининг тез орада катта сиёсий мамки ва нуфузга эга бўлишида рафиқаси Сонянинг хизматлари беҳисоб, деб бежиз эслатишмайди. Чунки Соня Раживга давлатни бошқаришда ҳар томонлама мадад бериб келган энг яқин дўсти эди-да.

АЁЛ ДУНЁНИ ТЕБРАТАР

ҲИНД ХАЛҚИНИНГ ФАХРИ

1970 йилда ўғли Рахул, 1972 йилда қизи Приянканинг туғилиши Гандилар оиласига олам-олам қувонч олиб келди. Ҳинд миллатининг онаси — Бош вазир Индра Ганди келинига сиёсатдан, дунёвий илмлардан сабоқ бериб келган бўлса, энди фарзандлар тарбияси ҳақида ҳам маслаҳатлар бера бошлайди.

1991 йил 21 майда эри, Ҳиндистон Бош вазир Ражив Гандининг ваҳшийларча ўлдирилиши Соняга қаттиқ таъсир қилади. Ҳинд халқининг фаровонлиги, истиқболи йўлида қилинган орзу-ниятлар, режалар тўлалигича амалга ошмай қолганлиги унинг руҳини туширди. Ражив Ганди тарафдорлари унга тушқунликка тушмай мамлакатни бошқараверишни таклиф қилиб, ишонч билдиришга, душманлар бошқа миллат вакиласининг уларга бош бўлишига рўйхушлик билдиришмайди. Аммо танида Гандилар қони оқаётган фарзандларини тарбиялаб, отасининг ғояларини улар-

га сингдиришни дилига туккан, қолаверса оналик бурчи устунлик қилган бу олийзода аёл сиёсатдан воз кечади.

Ҳозирги кунда Соня марҳум эрининг хотирасини абадилаштириш борасида бир қанча ишларни, тadbирларни амалга ошириб келмоқда. Ражив Ганди ҳақида хотира китоблари чоп эттириб, унинг кўпчиликлари номаълум бўлган хислатлари тўғрисида жамоатчиликка маълумотлар берди.

Шунингдек, у Ражив Ганди номидаги жамғарма ташкил этган. Ҳозирда барчага маълум бўлган бу жамғарма аёллар, болалар ва етим-есирларга ҳар томонлама ёрдам бериб келмоқда.

Сиёсатдан узоқлашиб, жамоатчилик назаридан қолиб кетиш дегани эмас, қолаверса, Ҳинд халқи уни нафақат мар-



Сафар Али

ҳум Ражив Гандининг беваси бўлгани учун, балки ташкилотчи, инсонпарвар аёл бўлганлиги сабабли ҳам ҳануз севиб, ардоқлашади.

Оламда гап қўп

ДАҲРИЙНИНГ ЖАЗОСИ

Франциянинг Лилл шаҳрида яшовчи Адриан Гейтс даҳрийлик, худосизлик ғояларини тарғиб этиб, диндорларнинг ибодатлари-га доим ҳалал берар эди. Яқинда эса у черковлардан бирига кириб ибодатга йиғилганлар ҳузурида худони ҳақоратловчи сўзлар айтаётганда Яратганининг қаҳру ғазабига учради. Адриан беҳосдан гуриллаган олов ичида қолди ва буткул ёниб кулга айланди.

ФУТУВВАТНОМАИ СУЛТОНИЙ

ФУТУВВАТНИНГ МАНБАЪИ, МОҲИЯТИ, ТАРИҚАТ ВА ОДОБ ҲАМДА УНИНГ РУКНЛАРИ ҲАҚИДА

сиз дарахт ва ёғи йўқ чирокдир.

Учинчи — халқ ичида яхши хулқ билан ном қозониш.

Тўртинчи — риёзат чекиш, токи кўнгил кўзуси жидду жадд сайқали билан равшанилик топсин.

Бешинчи — ҳаммаша Дўст (худо) номини зикр этиб туриш.

Олтинчи — Дўст дийдорини кўриш учун қўли иштиёқ ва шавқ билан интилиш, кўнгилни Дўст ёди билан банд этиш.

Тарикатнинг суннати (расм-одати), нечта, деб сўрасалар, олтида деб айтгин: аввал вақтни жамоат билан ўтказиш, иккинчи — сахар ва шом пайтларида хотиржам бўлиш, учинчи — доимо пок юриш, тўртинчи — кўнгилни асрай билиш, бешинчи — зикри тақбирни бажо келтириш, яъни «Аллоҳу акбар»ни айтиб туриш, олтинчи — пирлар, ота-боболарни яхшилик билан хотирлаб туриш.

Агар тариқатнинг мустаҳаби — макбул ва маъқул удумлари нечта, деб сўрасалар, буни ҳам олтида деб айт: биринчи — кишиларга очик юз билан муносабат кўрсатиш, иккинчи — таомни ёлғиз емаслик, учинчи — қанчалик оғир, азобли бўлмасин, юзни буриштирмасдан ўтириш, тўртинчи — барчага баравар хайр-эхсон кўрсатиш, бешинчи — ҳамма ерда ҳурмат-эҳтиромни сақлаш, олтинчи — ўзининг ва пирлари, устозларининг номусини сақлаш...

Агар тариқатнинг абжоди нечта деб сўрасалар, дегилким, тариқат абжоди даставвал кичик ва катта абжадларга бўлинади. Агар кичик абжад қайсидир деб сўрасалар, кичик абжад қуйидаги ўн тўрт сўздан иборат деб айт: биринчи — хоксорлик билан ўзини тупроққа айлантириш, иккинчи — мужохида, яъни саъй-интилиш белкураги билан ул тупроқ (ер)ни чопиш, учинчи — унга муҳаббат уруғини сепиш, тўртинчи — уни маърифат суви билан парваришлаш, бешинчи — риёзат ўроғи билан ўриш, олтинчи — таваккал арқони билан боғлаб, қаноат хирмон-жойига келтириш, еттинчи — тақво билаги би-

лан хирмонни туйиш, саккизинчи — сабр кўмагида донни сомонидан ажратиш, тўққизинчи — муҳаббат тарозиси билан ўлчаш, ўнинчи — ризо тегиримонида тортиб ун қилиш, ўн биринчи — қарам ва мурувват суви билан хамир қориш, ўн иккинчи — ишқ танурида шавқ олови билан нон ёпиш, ўн учинчи — уни ихлол табақига қўйиш ва ўн тўртинчи — уни элга тақдим этиш...

Агар катта абжад қайсидир, деб сўрасалар, у (қуйидаги) йигирма тўққиз сўздан иборат деб айтгин: аввал — зоҳир ва ботини ораста этиш, иккинчи — сабр-тоқат кўрсатиш, учинчи — тақво билан шугулланиш, тўртинчи — яхшилик йўлида ҳар доим сабои иш қилиш, бешинчи — хотир-жамъликка интилиш, олтинчи — ҳалол ва ҳаромнинг фарқига бориш, еттинчи — хавфу ражо (қўрқув ва умид)ни ўз шиориға айлантириш, саккизинчи — раҳнамолик қалолатини бўйинга олиб, ҳар бир толиб шахсни мақсадига етказиш, тўққизинчи — ўзини (бошқалардан) паст деб билиш ва ўз-ўзидан ҳисоб талаб қилиш, ўнинчи — факр риёзатини чекиш, ўн биринчи — кўнгилларни зиёрат этиш, яъни кўнгиллар қаъбасига сиғиниш, ўн иккинчи — факр аҳлининг сирини сақлаш, ўн учинчи — халқнинг шукрини қилиш (халқ номидан ҳақ неъматининг шукрини қилиш), ўн тўртинчи — сидқу сафо кўрсатиш, ўн бешинчи — вақтни бекор кеттизмаслик, ўн олтинчи — фурсатни ғанимат деб билиш, ўн еттинчи — тамаъни батамом эсдан чиқариш, ўн саккизинчи — ҳеч кимга зулм, жабру жафанинг раво кўрмаслик, ўн тўққизинчи — илмни севиш ва олимлар билан ўтириб суҳбатлашиш, йигирманчи — одамлар ғийбатини қилмаслик ва ўзи билан машғул бўлиш, йигирма биринчи — қаноатни ўз ҳаётининг асоси ва фаолиятининг пойдевори деб билиш, йигирма иккинчи — имкон қурб етгунча маърифат қамолига интилиш, йигирма учинчи дилнавозлик қилиш ва кишилар кўнглини кўтариб, қалбини шод этиш учун интилиш, йигирма тўртинчи — ўзини ўзи маломат этиш ва маломатдан қўрқмаслик, йигирма бешинчи — ҳаммага талабгор бўлиш, йигирма олтинчи — аҳдга вафо қилиш, йигирма

еттинчи — ростлик йўлида юрганларга йўлдош бўлиш ва эгри кишиларга ёрдамчи бўлмаслик, йигирма саккизинчи — фахш сўзни оғизга олмаслик, соқов бўлиш, ёлғон ва зиёни ростлик ва фойдага буриш, йигирма тўққизинчи — худо исларини зикр этиб туриш, пирлар ва аждодлар хотирасини эсга олиш.

Агар тариқатнинг имони нима, деб сўрасалар, руҳнинг (шахснинг) иродада оғишмай мустаҳкам туриш, яъни пир ва устоз амрини устивор туриб адо этишидир, деб айт. Агар тариқатнинг интихоси — хатми нимага асосланади деб сўрасалар, қуйидаги ўн нарсасга асосланади деб айт: аввал — зикр, иккинчи — шукр, учинчи — хизмат, тўртинчи — тоат, бешинчи — мурувват, олтинчи — қаноат, еттинчи — муҳаббат, саккизинчи — таслим (итоат), тўққизинчи — таваққул, ўнинчи — таваҳҳид.

Агар тариқатнинг тақбири нима деб сўрасалар, тўғри ва мақбул сўз айтиш дегин. Агар тариқатнинг руҳини — устун нима деб сўрасалар, хос сўзини хос жойда хос кишиларга айтиш, деб айт. Агар тариқатнинг сукуди (саждалари) нима деб сўрасалар, қўқур маъноли, ҳаммага маъқул сўзларни гапириш ва жавонмардлар билан дўстлашиш деб айтгин. Агар шариат, тариқат ва ҳақиқат орасида нима фарқ бор, деб сўрасалар (бу тушунчаларнинг) ҳар учаласи ўзаро вобаста, деб жавоб бер.

Шариат — равшан билган нарсалардир, нишондир, ҳурматдир. Тариқат — қидириладиган нарсалар, интилиш, баён, хизматдир. Ҳақиқат — кўриш учун курашиш, кўриладиган нарсаси, яъни аён, ҳикматдир. Агар булардан ҳар бирининг самараси нима, деб сўрасалар, дегин: шариатнинг самараси — аҳдга вафо, тариқатнинг самараси — фикр, яъни ўзидан воз кечмоқ, ҳақиқатнинг самараси — бақо, яъни ботилдан умидни узиб, ҳақ сўйган ишларга боғланиш. Агар тариқатнинг обрўи нима, деб сўрасалар, бу (нарсаси) икки асосдан иборатдир, деб жавоб бер: аввал шукри, дарвешлар олдида қўрқ қўл билан бормасин, иккинчидан, ҳаммаша таҳоратли, пок бўлсин.

Агар шариат, тариқат ва ҳақиқат сўзларининг ҳарфлари нимага ишора этади, деб сўрасалар, жавоб бергилким, «шариат» беш ҳарфдир (араб ёзувидаги шакли назарда тутилди) ва уларнинг маънолари қуйидагича: «Ш» — ибодат шартини бажо келтириш, «Р» — мумкин нарсани мумкин эмас нарсадан ажратиш, «Й» — яқдид бўлиш, «Б» — илм ўрганиш, «Т» — талаб қилиш. «Тариқат» сўзи ҳам беш ҳарфдан иборат: «Т» — талаб қилмоқ, «Р» — бўлиш, «Й» — ишонч ҳосил қилиш (яқин), «Т» — таважжуҳ бўлиш. «Ҳақиқат» (сўзи) ҳарфлари ҳам маънолидир: «Х» — ҳузурланиш, дил ҳузур, «Қ» — тақрид (ёлғизланиш) саҳро-сига қадам қўйиш, «Й» — тақрид (дунё) тааллуқларидан қутулиш (мартabasида бирлашиш), «Қ» — мажозий борлик, яъни вуҷуд борлиги қайдидан қадамини кўтариш, солиқнинг назари ашё ҳақиқатини идрок эта олади, «Т» — таваҳҳид. Ушбу ўн беш сифат мавжуд бўлган эр қомил ва мукамил инсондир ва у тариқатнинг пешволигига лойиқ бўла олади ва шайхлик жойнамози устига чиқишга сазовордир.

(Давоми бор.)



БУ ДУНЁГА УСТУН БЎЛАРИДИМ...

Онамнинг сўзлари

Ёз кунлари узун. Далада дугоналарим билан чопиқ қиламиз. Салқин ховуз бўйида пешин чоғи дам оламиз. Кашталар тикамиз. Қизлар қиқрлашиб, бир-бирларига сирларини сўйлашади. Тиззага урган гўза янроғларидан этакларимизга «гуллар» босамиз. Жонон бибимиз пиширган угра жонимизга малҳам бўлади. Лутфулла аканинг чиройли қайлиги Лолахон опанинг ширин сўхбатларидан энтикамиз. Низом тоғанинг хотинлари роса синчков. Бизларни авраб дилдаги гапларимизни билиб олади. Кун қайтиши билан яна ишга киришамиз. Табелчи Баҳром тоға биз чопиқ қилган ерларни ўлчайдилар, шунга меҳнат куни ёздадилар...

Осмон юлдузларга тўла бошлайди. Қишлоқнинг сув сепилган кўчалари жонланади кетади. Сигирни олдиға солиб ҳайдаб бораётган болакайлар тўғайлардай чулдирашади. Челақларнинг «қулоқлари»га қаймоқ суриб, келинчақлар сигир соғишга тушишади. Бу пайтда онажоним ҳам биз учун қатиқ ва сариеғ солинган шилпилдоқни лаълин товоқларга сузиб, ҳовлидаги баланд сулага жой тайёрлаб, кечки дастурхонни тузаб қўйган бўладилар. Жамулжам ўтириб дастурхон бошида яхши гаплардан гапириб, овқатланамиз. Ҳаммадан олдин онам туриб кетадилар. Янги соғилган сутни саранжомлаш керак. Укаларим кечкурунлари бекинмачок, қулашмачок ўйнашади. Тун ойдин, ёруғ бўлса поччам Умар, Норкул томоркага ўтиб, ой ёғдусида ўтоқ қилишга тушадилар. Бибиражаб опам эса ҳар куни бир қўлтиқ хужжатлар кўтариб келадилар. Бу хужжатлар шу қадар кўп бўларди-ки, тун оғанича иккимиз ўтириб, тўлдирармиз: кимнинг фарзанди нечта, кимникида янги меҳмон дунёга келди, ҳар ой болалар учун давлат томонидан тўланадиган нафақалар... Қўзимга уйқу тикилиб келарди. Шунда Бибиражаб опам исмиمنى эркалабгина тескари қилиб: Динийо, дердилар. Болалиқдаги қизиқ воқеаларни айтардилар:

«Еттинчи синфда ўқийман дег. Кўзга кўриниб, расида бўлиб қолганман. Ҳамма қизлар қатори узун қўйлақлар қолиб, майка кийиб юрарман, спортчиларга ўхшаб. Файратим ичимга сиғмайди. Отам раҳматлик тамаки экардилар томоркага. Тамакини игга тизиб, қурийтиб, майдалаб носовий тайёрлайдилар. Нарзи опам тамаки хиди уриб қолади деб, кўпам ишга буй бермасдилар. Отам билан бозорга олиб чиқиб сотардик. Қимматчилик замон. Ейман-ичаман деган болалари бир этак отамнинг, онам устма-уст фарзанд кўрар эдилар. Отам болажон эдилар. Шуларнинг илги тўқ бўлсин, ичига овқат кирсин деб тиним билмасдилар. Отам пахса урсалар ҳам, даллоллик қилсалар ҳам, бозорга нарсаси олиб чиқсалар ҳам ёнларида мени олиб юрардилар. Отам бечора, худо ўғил ўрнига сени ўғил қилиб берган манга, деб ўзларини овулардилар. Бир куни синфдошлар ичида гапдан-гап чиқибди, йигитлар қизларнинг таърифини қилишибди. Шунда Яхё бобонинг ўғли, ман шу Ражабгинани оламан, топарман-тутарман, рўзгорнинг баракаси бўлади, деса бўладими! Уч кун мактабга бормадим. Майкамга тош тўлдириб олдим. Мана шу Каттаарық бўйига ўтириб оламан саҳардан. Қатор бўлиб мактаб болалар ўтади. Ҳалиги мени оламан деган шоввоз қу-

риниши билан майкадаги тошлар «учаверади». «Куёв» шўрлик уч кун роса пешонаси гурра бўлиб, ададини еди. Бир ҳафта мактабга қатнамади. Ахийри, отаси бир куни етаклаб, уйимизга келди, дег. Отамга қулиб-қулиб айтиб берди. Отам мўйлабларини бураб-бураб, мириқиб қулдилар, манга ишора қилдилар.

Бечора «куёв» қалтираб, Ражабжон, иккинчи сани оламан деб айтсам, тилим кесилсин, деб қасам ичди. Шу-шу мени кўрса, бир қақирим нарига қочадиган бўлди...

Опамнинг ўша жасурлиги, тап тормаслиги умр бўйи тарқатмади. Ўша пайтлари суд ёки милиция оstonасига югуриб боравериш уят саналарди. Урушганларни орача қилиб қўйиш ёки яраштириб қўйиш, хотинига жабр ўтказган эркакнинг танобини тортиб қўйиш кўпроқ қишлоқнинг обрўли одамлари, зиёли, кайвонилари зиммасида бўларди. Уларга тўғри йўл кўрсатиб, энг оғир мушкулни ҳам ха-

олиб кетди. Лекин ногирон оёқ ва тўмтоқ қўллар билан меҳнатдан боши чиқмади, масъул ва зифаларда ҳам бўлди, жамоа хўжалигини бошқарди. Гоҳ-гоҳ болалари йиғлаб, тинчийвермас, ўқ ялаб кетган бармоқсиз оёқларини гўдақларига кўрсатиб: «буни Гитлер деган ялмоғиз еб қўйган, мен ундан зўрга қутилиб келганман, агар жим турмасангиз...». Бир лаҳзада болалар ўзига келиб,



тепага бир пайтлар кўчат экса, гармсел уриб кетарди. Хозир Қизилтепа темир йўли шох бекатиға тушсангиз, донгил ва икки ёни ашил дарахтзор йўлга тушасиз. Иморатлар мухташам. Музейи бор. Улкан стадиони бор. Йўлнинг икки қанотида кета-кетгунча боғлар кўзингизни қувнатади. Сарбозор эртақлар оламиға ўхшайди. Тўрт ёқдан тужжорман деганлар мол билан келгани-келган. Қатор мактаблар, турли маиший-маданий хизмат кўрсатиш нуқталари ишлаб турибди. Туман ҳокимлиги биносига туташиб кетган янги боғларда там-там мева дарахтлар ҳосилга кирган.

Хилма-хил идоралар ичида одамлар серкатнов бўлган бир хизматхона бор. Бу туман ижтимоий таъминот бўлими. Бу идоранинг ишлари ҳар галдан кўпроқ; бугун нафақахўрлар ҳам, кўп болали оилалар ҳам бу даргоҳга келиб ўзларига давлат томонидан кўрсатилаётган моддий ёрдамни олади. Энди қўлда тўлдириладиган минглаб қорозларни компютер машиналар бир нафасда тўлдириб, мушкулни осон қиладди. Мана шу даргоҳ оstonаси не-не қутлуг инсонларни кўрмаган, дейсиз.

Хузурига келган одамни очик чехра, бир пиёла чой билан қутиб олган, ҳожатини раво қилган азизларни одамлар унутмас экан.

Яқинда Бўстонга борсам, қўшимиз Моҳира опа бир воқеани айтиб берди: — Бир куни Қизилтепанинг бозориға борувдим. Ул-бул олай деб. Бир аёл Тошрабоддан келган экан. Қўлида эмизикли боласи ҳам бор. Аёл ёнидаги кишидан сўраёттибди:

— Амаки, Ҳожиёвнинг идораси қайси? Айтиб беролмайсизми? Ишонсайиз, Ойдиной, кўзимдан ёш чиқиб кетди. Иби, Ҳожиёва деган тилиздан ўргилай, юринг, ўзим олиб бораман ўша идорага, дедим. Райсбесга олиб бориб қўйдим. Ҳали-ҳали эсласам, ғалати бўлиб кетаман, — дедилар Моҳира опа.

Одамлар унутмас экан. Опамдан қолган яхши ном учун, ўша содда ва нотаниш Аёлнинг Меҳрида қолган эзгу Иқро учун қувониб йиғлаганим чин. Яхшилар ўтган йўлларга, яхшилар ишлаган, умрини бағишлаган жойга доим эл-улус шундай Меҳр билан тапқиниб тургани қандай бахт. Яхшилар юрагида чироқ ёкиб кетибсиз, опажон! Ўша нур қабрингизга чироқ бўлсин, менинг мунис опагинам!

Ойдин ХОЖИЁВА

ЯХШИЛАР ЁҚҚАН ЧИРОҚ

мирдан қил суғургандай осон ҳал қилишарди.

Опам узок йиллар туман ижтимоий таъминот идорасида ишладилар. Улар кириб бормаган бирор хонадон ёки қишлоқ қолмаган. Ой кунлари етгунча ҳам идорадан чиқмасдилар. Енгил бўлган, кичкина чиллеси чиқибок, яна ишга шўнғиб кетардилар. Болаларни онам раҳматлик ўраб-чирмаб, соғ-саломат катта қилардилар. Опам бизларга ризқ-рўз топиб келардилар. Сенинг хатинг чиройли, бирга ишлаймиз, дердилар. Хатто опам ўрнида имзо чекавериш имзоимиз ҳам бир хил бўлиб қолган. У киши шанба, якшанбалар, касаллик варақалари нималигини билмасди. Тошрабодданми, Арабонданми, Азизонданми эрта-кеч демай ота-оналар келиб, хужжатларини топшириб кетарларди. Раҳматли Умар поччам қулиб, дэрвозага «райсбеснинг кеча-кундуз навбатчилик қиладиган штаби», деб битта эълон ёзиб қўйинг дердилар. Мен Бўстонга бориб қолсам, туманнинг қайси бир четига сафар қилсам, Бибиражаб опамни эслашади, хурмат билан тилга олишади.

Эр-хотин қўш хўкиз, деган мақолнинг ростлигини мен шу хонадонда улғайиб, мағзини чаққанман. Поччам дазмол босардилар, опам болалар билан овора бўлса, хамир ёйиб угра қирқардилар. Эр-хотиннинг бирор марта гап талашини-ишни сансоларликка олиб борганини кўрмаганман. Баракали одамлар эдилар. Ёғ олишса бидонлар тўлиб кетарди. Қопларда унлар тўла қатор турарди. Меҳмонсиз шанба-якшанбалари йўқ эди. Ҳар йили бир марта меҳнат таътилида албатта курутот шаҳарларга бориб дам олиб келишарди. Эмизикли болаларини ҳам олиб кетарди. Санъатни севишарди. Ҳар гал поччам ёки опам Тошкентга келсалар, театрларга тушишарди. Муқимий театрига тушиб томоша кўришганини, Ҳамза Умаровни ёқтириб қолганларини айтиб тинмасдилар. Оилада тўртинчи ўғил туғилди, исмини Ҳамза қўйишди, Ҳамза Умаров бўлади бу, дердилар Умар поччам.

Ҳаётда нималар бўлмайди. Умар поччам қирқ уч ёшда оламдан ўтди. Урушдан олган жароҳат уларни

Гитлер деган ялмоғизни топиб, унинг адабини берамиз, деб ўзларича режа тузишарди... Болалар ҳам улғайди. Тўнғичининг тўйини, келин саломни кўрдию қайтмас бўлиб кетди у жафокаш инсон. Етти фарзанднинг барча меҳнати Бибиражабжонга қолди. Уларни ўқитди, уйли-жойли қилди, олтиш беш ёшгача давлат ишдан четлашмади бу жонсарақ аёл. Қаҳрамон ўғли Чехословакияга ҳарбий хизматга бориб касал орттириб қайтди, йигирма бешиде қазо қилди. Онага бундан ортиқ мусибат борми. Ерга етилган экан, болам, қолганларини шукрини қиламан энди, деб яшади. Сўнг онамизни сўнгги йўлга қузатдик. Опагинам бизга ҳам ота, ҳам она бўлдилар. Уч ўғилни уйлаб, икки қизни чиқардилар. Отам ўғил кўрмаган эдилар. Бир набирани Ҳожимурод атадилар, қўлини ҳалоллаб, иморат ҳам сошлаб қўйдилар. Иссиқ-сувуқ йиллардаги тинимсиз меҳнат, югур-югурлар, 50-йилларнинг бошида поччамнинг бошига тушган қора қунлар губори опамизнинг соғлигини издан чиқарди. Туёғидан ўт қанқайдиган Аёлни дард енгди. 1994 йили етмиш ёшларида у киши орамиздан кетдилар.

Лекин туман аҳолиси бўстонлик Бибиражаб Ҳожиёвани унутгани йўқ. Олтишинчи йиллар Қизилтепа Фихдунонга қўшилди. Туман анча қашшоқлашиб қолди. Маъмурий-маиший идоралар марказлашиб, бари Фихдунонга қўчди. Олис қишлоқлардан Фихдунонга бориб келиш қизилтепаликлар учун анча мураккабликларни туғдирди. Шунда Бибиражаб Ҳожиёва туман ижтимоий таъминот бўлимининг филиалини Бўстонда очилиши учун кўп ҳаракат қилди, элнинг қунига яради. Мана бугунги кунларда Қизилтепа тумани обод ва фаровон бир манзилга айланди. Қизил-

Оламда гап кўп МУҲАББАТ ЙЎҚ ЭКАН

Чикаголик руҳиятшунослар 18 ёшдан 28 ёшгача бўлган минг нафар йигит ва қиз ўртасида сўров ўтказишди. «Бўлғуси жуфти ҳалолнингизнинг қайси жиҳатиға асосий эътиборингизни қаратасиз?» деган саволга кўпчилик «даромади ва бойлигиға» деб жавоб берган. Шундан кейин ҳам муҳаббат борлигини исботлашга беҳуда уринадиган мард топилаармикан?!

«АМБУЛАНС»НИНГ ДАСТЛАБИ САФАРИ

«Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармасининг Сурхондарё вилоят бўлими идораси Термиз шаҳрида жойлашган. 2 июн куни «Амбуланс» автомашинасида йўлга чиққан тиббий-ижтимоий кўчма бригада Узун туманига ва яна ундан ҳам нарига — Бобомурод Омонов номли жамоа хўжалиғига етиб борди. Бригада таркибига акушер-гинеколог Насиба Жумаева, «Амбуланс» мудираси, педиатр врач Бўрихон Хўжамқулова, терапевт Акрам Сарваров, ҳамшира-лаборант Нодира Тоғанова бор эди.

Узун Сурхон воҳасининг экологик носоғлом туманларидан бири саналади. Матбуотда кўп хабар қилинганидек, Тожикистон алюмин заводи бу ерларга катта таловат этказган. Унинг зарари одамларнинг саломатлиғига, чорвачиликда, қишлоқ хўжалиғига аққол сезилганига ҳам, бу нарсанинг олимлар томонидан исботланганига ҳам кўп йиллар бўлди. Ачинарли томони шундаки, тумандаги Бобомурод Омонов номли жамоа хўжалиғи раиси Носир Эрнazarовнинг айтишига қараганда, бу йил ҳам чорва-нинг, мевачилик, полизчиликнинг ривожига яхши эмас. Помидорларда барака йўқ, хурмолар тўкилиб кетмоқда. Чорва молларининг тиши тушмоқда.

Хуллас, ана шундай ташвишли бир пайтда бу ерга «Амбуланс» тиббий ёрдам бермоқ учун етиб келди. Бригада аъзолари тўрт кун давомида қарийб икки юз нафарга яқин беморни кўриқдан ўтказдилар, кўпчилигига ўзлари билан олиб борган дори-дармонлардан бепул бердилар.

Сўнгги замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган «Амбуланс» хизмати, бепул тиббий ёрдам гапнинг очиги, узунликлар учун қувончли воқеа бўлди. Малакали тиббий ходимлари, беморларни ишлайдиган асбоб-ускуналар беморлар дардида аниқ ташхис қўйиш, даволаш имконини берди.

Тўрт кун давом этган сафар чоғида «Амбуланс»га кўриниш учун келганларнинг сон-саногига бўлмади. Аммо бир вақтнинг ўзига ҳаммани ҳам кўриқдан ўтказишнинг имко-

нияти йўқ.

Айтиш керакки, тиббий-ижтимоий бригаданинг дастлабки сафари яхши ўтди. Унинг беминнат хизматидан кўпчилик хурсанд бўлди.

ИШЛАГАН ЭВИНИ ҚИЛАДИ

— Аҳмад ака Норкуловни Узун туманидаги таянч пунктига раҳбар этиб тайинлаб асло адашмаган эканмиз, — дейди «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармасининг Сурхондарё вилояти бўлими директори Тошмурод Қобилов. — Бир хил одамни ишлатиш, иш ўргатиш учун кўп жон қойишди, Аҳмад ака эса ўзи-англаб, ўзи барча ишни йўлга қўйдиган одамлардан.

Табиийки, директор нега Аҳмад акани бунча келиштириб мактаётир, деган савол ҳам туғилади. Гап шундаки, жамғарманинг Узун тумани бўлими ташкил топгандан бери ўтган бир йил ораларида ишларини анча ўнглаб олди. Аҳмад ака Норкулов тумандаги Б. Омонов номли жамоа хўжалиғи раҳбари Носир Эрнazarов билан тил топишди. Раис бобо жамғарма учун икки гектардан ошқироқ унмудор ер ажратиб берди. Бу ерга кузда галла экишди. Шу кунларда галла ўрилатир.

Муассисларимиз фаолиятдан

— Насиб бўлса галламиз гектар бошига 50 центнердан тушади деб турибмиз, — дейди Аҳмад ака. — Ниятимиз ҳамроҳимиз бўлиб мақсадимизга эришсак, олинган ҳосилнинг ярмини шартномага биноан давлатга топширамиз, қолган ярмисини кам таъминланган, муҳтож оилаларга хайрия тариқасида тарқатамиз. Галласи йиғиштириб олинган ернинг ярмисига пиёз, қолганига эса қарам эканмиз.

Жамғарманинг таянч бўлими яқинда саккиз минг сўмлик дори-дармон, кийим-кечакни шифохоналарга, болалар боғчаларига бепул тарқатди. Бўлимнинг иши баравжлигига яна бир далил шунки, у яқинда туман «Боботоғ тоғи» газетасининг тўлиқ бир сонига ҳомийлик қилди.

Агар шу кунларда хайрия идоралари, жамоа ташкилотлари ишини ўнглаш, оёққа қўйиш беҳад қийин эканлигини назарда тутадиган бўлсак, Аҳмад Норкуловнинг бошқалардан кўра анча ишбилармон, тадбиркор эканлигига ишонч ҳосил қиласиз.

Маҳмуд АБУЛҒАЙЗ

Ўзбекистон —

Германия

КЎЗ КЎЗГА ТУШГАНДА...

Германиянинг Конрад Аденауэр номли жамғармаси жаҳондаги энг нуфузли ташкилотлардан ҳисобланади. Ҳозирги пайтда жамғарма 130 мамлакатнинг ижтимоий ва иқтисодий тараққиётига яқиндан кўмаклашиб келмоқда.

Конрад Аденауэр номли жамғарма бозор иқтисодиёти шароитига мослашган Ўзбекистонда ҳам ўз беғараз фаолиятини жонлантириб юборди. Айниқса жамғарманинг республикамиз халқ таълими илмий муассасалари ва жамоат ташкилотлари вакиллари янги иқтисодий шароитда қандай фаолият кўрсатиш зарурлигини Германиядаги турдош ташкилотлар мисолида ўргатаётганлиги аини муддао бўлаётир.

Республика Хотин-қизлар кўмитаси ҳам жамғарма билан яқиндан ҳамкорлик қилмоқда. Бу ҳақда кўмита раисининг уринбосари Дилобар Қобулова шундай дейди:

— Конрад Аденауэр номли жамғармаси бизга «Аёл ва жамият» семинарлар туркумини ташкил этиш ва ўтказишда сийқидилдан кўмаклашди. Республика ва вилоятларда уч босқичдан иборат ўтказилган ушбу семинарларда аёлларни бошқарув органларида ишлашга тайёрлаш, бозор иқтисодиёти шароити қонун-қоидаларидан хабардор қилиш, оила, бола тарбияси масалалари муҳокама қилинди. Бу семинарларда ўз олимларимиздан ташқари, чет эллик олимлар, бизнесменлар ва тадбиркорлар ҳам қатнашиб, аёлларимизга ривожланган мамлакатлардаги хотин-қизларнинг турмуши, ижтимоий ва сиёсий ҳаётидаги эгаллаган мавқеалари ҳақида мамнуният билан гапириб бердилар.

Яқинда Конрад Аденауэр жамғармаси бизни Германияга таклиф этди. Бу таклифдан биз гоят унумли фойдаланиш ниятидамиз. Биринчидан, Германия аёллари ҳаёти ва фаолиятини ўз кўзимиз билан кузатиб, ўрганиб қайтамыз. Ўз навбатида немис аёлларига ҳам ўзбек аёлларининг асрий ардоқда бўлган ноёб хислату фазилатлари ҳақида сўзлаб бермоқчимиз. Ахир улар илгари ўзбек аёллари тўғрисида фақат рус манбалари орқали олинадиган сохта ахборотга эга бўлишганда. Энди эса, кўз кўзга тушганда ҳамма нарсаси аён бўлади.

Қолаверса, ташриф чоғида Германия ишбилармон доиралари билан иқтисодий ва маданий алоқаларни мустаҳкамловчи бир неча шартномалар тузиш ниятимиз ҳам йўқ эмас.

Нилуфар КУМУШОВА

Ҳукуматимиз соғлом ва баркамол авлодни вояга етказишга қаратилган қатор тадбирларни амалга оширмоқда. Республика хотин-қизлар кўмитаси ҳам ана шу хайрли ишдан четда қолаётгани йўқ. Кам таъминланган оилаларда, болалар уйларида тарбияланаётган 10 нафар боланинг бепул даволаниши учун Москвадаги «Светлана» санаторийсига жўнатилганлиги ҳам фикримизнинг ёрқин исботидир. Санаторийга йўланмаларни

«Халқаро тинчлик фонди» — болаларга» номли ассоциация ажратган бўлса, гурӯҳнинг бориб келиши билан боғлиқ харажатларига «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ҳомийлик қилмоқда.

— Болажонлар 18 кун давомида нафас олиш йўллари, юрак-қон томир, ошқозон-ичак касалликлари бўйича даволанадилар, — дейди хотин-қизлар кўмитаси бош мутахассиси, гуруҳ етакчиси Саёҳат Ибрагимова.



ҲИҚМАТ — БИР ҲОВУЧ ОЛТИН

Бир донишманддан сўрадилар:

— Инсонга бахт келтирувчи энг яхши фазилат қайси? Очқўқунгиллик, тўғрилиқ, ибодатчи, доноликми, комилликми, хурсандчиликми, қаноатчи?

Донишманд шундай жавоб берди:

— Яхши ном орттириш учун саховат, барча олам учун тўғрилиқ, Аллоҳ йўлида ибодат, мард киши учун донолик, ҳамма ишда комиллик, тан оёйиши учун хурсандчилик, яхши кайфият, бой яшаш учун қаноат яхшидир.

Бир ҳақимдан сўрадилар:

— Одамни қийнайдиған юклар ичидан энг оғири нима?

— Ғазаб юки! — деб жавоб берди ҳақим. Чунки ғазаб ўлдиради ва юракни заиф қилади. Кимки кўп ғазаб қилса, хатоси ҳам шунча кўп бўлади.

Яна сўрадилар:

Оламда гап кўп

ХАЁЛПАРАСТЛИК ОЁҚНИНГ ШҲРИ

Янги Зеландиянинг Окленд шаҳрилик Терранс Купс эскалаторда хаёл суриб кетаётган эди, оёғини эскалаторнинг тишлари чайнаб кетди. Оқибатда, хаёлпараст йигит оёғининг бир неча бармоғидан ажралди.

— Одамларга ёқиш учун нима қилиш керак?

— Ҳар бир нарсаси ғазабланмаслик, — жавоб берди ҳақим.

Дунёда икки ишдан яхшироқ нарсаси йўқ. Биринчиси — оч одамни қорини тўйдириш, иккинчиси — ғамнок кишининг дилини қувонтириш.

Учта аломат кишини камолотга етказди. Биринчиси — эл нафратига учрамаслик, иккинчиси — поку ҳалолдан еб-ичиш, учинчиси — тўғри юриш.

Ҳар ким ўзининг яхши ишидан, Шодланиб қувонса, кўнгли хотиржам. Гар ёмон ишидан ранжиса қалби, Кўп эзилиб юрса, удир пок одам.

Яхшилик қилади инсонни буюк, Гарчи бўлмаса ҳам султони суюк. Ярим ризқ демишлар ширин каломни, Ҳар қандай ҳолатда яхшилик тузук.

Яхши дўстлар суҳбатига юзни бур, Уларнинг юзида қўёш аксин кўр.

Сабр бўлсин ҳар ишда сенга шиор, Сабрли кишига бахт-саодат ёр. Билсанг, сабрсизлар мисоли япроқ, Умрлари қисқа, эл ичра кўп хор.

Дейдилар дунёда донолар аҳлин,

Кўнглидаги сўзи нуқтали бўлур. Бу ҳикматни ёддан чиқарма, ўғлон Донолар билан дил шодликка тўлур.

Гар камолот истасанг, эй яхши инсон, Йўлдаю хилватда ўзни қил имтиҳон.

Бахриддин ТУРҒУНОВ
тайёради

САМИМИЙ ТАБАССУМ...

Табассум кўнглиларни яшнавучи кучдир.

Табассум — чехрага улуғворлик беради, дилни равшан қилади, қалбга ором бағишлайди.

Табассум — оилага бахт улашади, тинчлик, фаровонлик келтиради.

Дўстлик — битта самимий табассумдан бошланади.

Табассумни сотиб олиб, сўраб олиб, қарзга олиб, ўғирлаб бўлмайди, уни фақат ҳада қилиш мумкин.

Бир сониялик табассум бир умр хотирада қолади.

Ҳаттоки кўзгуга қараб қилинган бир неча дақиқалик табассум вужуддаги хорлиқни кетказиб, қалбингизга кўтаринкилик бахш этади.

Тўпловчи: Азиза САФИУЛЛИНА

• Фикр

ЭЧКИНИНГ ЭГАСИ КИМ?

Ленинбодлик ҳаммамиз севган кизик Ҳожибой Тожибоев «Ўзбекининг гапи кизик, гапидан ҳам ўзи кизик», — деганида нимами кўзда тутганлигини билмадимиз лекин, бу гапнинг нақадар ҳақиқатга яқинда яна бир бор ишондим.

Эрталаб биров ишга, биров ўқишга шошиб кетар экан, маҳалла чойхонаси ёнида турадиган Маматқул аканинг ховлиси ёнига анча одам тўпланганди. Уларнинг кўпчилиги ҳангоматалаб ёшлару чойхонадаги қариялар. Пода ҳайдаб чиққан болакайлар қиқир-қиқир қулишарди. Ерда ола-қора эчкининг териси ётарди.

Ўзидан ҳам кўпроқ мўйловини меҳр билан парваришлаб юрадиган чапанроқ Маматқул ака ўртада ҳаммага «гап» бериб турарди. Воқеанинг тафсилотини кейинроқ эшитсам мана бундай бўлган экан...

— Кечга қяян Маматқул аканинг уйига олисадан бир гуруҳ ошно-огайнилар келиб қолишди. Тракторчи Маматқул ака ишдан энди қайтиб турган экан. Хотин гингиллайди. Уйда сабзи-пиёз бору лекин гўшт йўқ. Нима қилиш керак? Хотинига «Сен парво қилма, ош-хашмирингни қилавер» — деб кўчага чиқиб кетади.

Дўпписини қоқиб, тилининг тагига бир отим нос ташлаб хаёлга ботади. Уч-тўрт ойдан буён ҳали маошини олгани йўқ. Бисотида бир сигир бузоғу бўғоз қўйидан бўлақ моли йўқ бўлса...

Сигирини арқонлар экан, қутилмаганда калласига «ажойиб» фикр келиб қолади. Подадан қайтаётган қўй-эчкиларнинг ичидан битта семизгина эчкини олиб кириб шартта бўғзига пичоқ тортиб юборади...

«Меҳмонларни жўнатай-чи, кейин пулини берарман эгасига», — деб ўйлайди. Қишлоқ жой эмасми, «Маматқулнинг уйига огайнилари келганмиш» деган гап тарқалиб, маҳалланинг «казо-казо»лари, раис бува «шотир»лари билан келишади.

Меҳмондорчилик рисоладагидек ўтади. Ўзининг шаънига айтилган беҳисоб мактовлардан боши осмонга етган Маматқул ака хурсанд, бошқа нарсани ўйламайдиям. Бунинг устига анови «Қўрғур»дан озгинаси ичига кирганидан сўнг витор билан мўйловини силаб шундай дейди:

— Вей, менга пул эмас дўст керак. 100 сўм пулинг эмас, 100 та дўстинг бўлсин деган экан, донолар. Дўстларим ҳар куни келса, ҳар куни оёғининг тагига кўй сўяман.

Эрталаб меҳмонларни кузатгандан кейин ўзига келиб ўйлай бошлайди. Дарвоқе... Эчки... Кимнинг эчкиси эди у? Ҳали унинг эгасини топиши, нарҳини келишишлари керак-ку! Эҳ!..

Кейин эчкининг терисини кўчага олиб чиқиб подага мол ҳайдаётганлардан кимникилигини сўроқлайди. Хуллас... Эчки шу кўчада яшайдиган Хадича хола деган бева хотинники бўлиб чиқди. Эчкисини кидириб подага чиққан хола аввалига хафа бўлибми, эчкисига ачинибми йиғлаб олди. Кейин икки барабар нарҳни айтиб, ўтган ҳафта шу нарҳга бозорда бермаган эдим, деди.

Яна ўзбекчилигимизга қайтамиз. «Шовла кетса кетсин, обрў кетмасин» деган гап бор. Икки орада эчки сўйилди, ёйилди, меҳмонлар кетди-ю, лекин, Маматқул акага қийин бўлди. Аммо, эрта-индин меҳмон келиб қолса яна биронта қўйни икки барабар қимматига олиб сўйиши турган гап. Чунки, меҳмондўстмиз, меҳмонни севиш, эъзозлаш қадимдан қон-қонимиз сингиб кетган.

Қадимдан шундай бўлган ўзи. Илгари ховлига кираверишда дарвозахоналар ёнига меҳмонхоналар қурилган. Бу меҳмонхоналарга хонтахта қўйилиб, атрофига янги кўрпачалар тўшалган, чинидек тоза дастурхон ёзилиб, янги чойнак пиёлалар, оппоқ сочиклар қўйилган, уйимизда нимаики яхши нарса бўлса ҳали кимлиги-ю, қачон келиши номаълум бўлган меҳмонларга аталган бўларди. Болалар тихирлик қилиб уни-бунни сўрайверса онамиз «Меҳмон келса олди-га қўямиз, уят бўлади-я», — дер эдилар.

Ҳозиргача шу урфу одатларимиз давом этиб, уни ҳар ким баҳоли қудрат

эъзозлаб келмоқда. Баҳоли қудрат деганим, рўзгорчилик-да, гоҳида бор, гоҳида...

Шунга қарамай меҳмон келганида ҳеч нима йўқ эди, деган мезбонни ҳеч ким кўрмаган. Ҳатто нонимиз йўқ бўлиб турган пайтда меҳмон келиб қолса ҳам, йўқни йўндириб меҳмонни қўйил қилиб қутиб оламиз.

Шундан бўлса керак, турғунлик даврида марказдан келган раҳбарлардан бири, иккинчисига;

— Ўзбек халқининг турмуши оғир дейишган эди, лекин кимнинг уйига борсанг, дарров қўй сўйишади. Булардан бой халқ йўқ дунёда, — деган экан.

Баъзи бир ўзларини ўта маданий ҳисоблаган халқларда 10 йил кўришмаган дўсти келса ҳам «Чай хочеш или кофе?» — деб сўраш ва ошхонадан кузатиш уят ҳисобланмайдик-ку!

Қиссадан ҳисса қилиб шунини айтмоқчиманки, халқимизнинг бағри дарёдек. Агар ўзи кунда қуруқ чой ичса ҳамки, меҳмон келса жонини садага қилиб юборади, табиатан танти халқимиз.

Лекин барча нарсанинг меъёрида бўлгани яхши эмасмикан? Кексаларимиз бекорга «Кўрпанга қараб оёқ узат» демаган-ку, ахир.

Басира САЙИД АЛИ



Дунёда касбнинг турлари кўп. Фаррошлик эса, уларнинг энг улугларидан бири ҳисобланади.

— Касбларнинг яхши ёмони, керак нокераги бўлмайди. Лекин бизнинг касбимизга кўпчилик жиддий муносабатда бўлавермайди. Озодаликни, саранжомликни яхши кўрганлигим учунми ўз касбимдан фахрланаман — дейди, биз билан суҳбатда Муҳайё опа.

Ҳа, камтарона меҳнат қилаётган бу инсонларни кўпчилик билишмайди. Аниқроғи уларнинг қадрига етадиганлар кам. Биз катта-катта санъаткорлару шоирлар, олиму инженерлар ҳақида қанча-қанча мақолалар ёзамиз. Лекин бу камтар инсонлар ҳақида эса ўйлаш эсимизга келмайди.

Муҳайё опа оилада етти фарзанддан бири бўлиб улғайди.

КАМТАРГА КАМОЛ

Отадан эрта етим қолиб, оналари Турсуной опага ёрдамлашиш мақсадида ишни ҳам эрта бошлади.

Икки гапнинг бирида «опанг айлансин» деб қўшиб қўядиган бу кўнгли пок, меҳри дарё аёлининг нақадар меҳрибон она эканлигини одамларга бўлган муомаласидан ҳам билиш қийин эмас. Ёши эликдан ошиб қолган Муҳайё опанинг ҳозир беш фарзанди, бир этак шириндан шакар неваралари бор. Ҳар доим фарзандлари камолини, элу юртнинг тинчлиги, обод-

лигини тилаб қўллари дуода.

Онахон ўзи туғилиб ўсган Думбирабод маҳалласида маҳалла хотин-қизлар қўмитаси раисаси. Ҳар доим тўй ҳашамларда бош-қош. Ҳеч қачон қўни-қўшнилардан, маҳалладошлардан қўлидан келган хизматларини аямайди. Кенг жамоатчилик орасида катта обрў-эътиборга эга.

Ҳа, чарчоқ нималигини билмайдиган, ҳар бир ишга фурсат топиб, атрофдагилар кўнглига оро қирадиган, ўз хизматлари билан эл ҳурматига сазовор бўлаётган камтар бу аёлга ҳамиша соғ бўлинг дегимиз келади.

Ҳидоят ЭРМАТОВА

Дераза

ШОЛОХОВЛАР НОРОЗИ

Россия замондош ёзувчилар уюшмаси Михаил Шолохов номидаги мукофотга 1996 йилда коммунистлар раҳбари Геннадий Зюгановни муносиб деб топди. Лекин Шолоховлар сулоласининг айрим вақилари бу қарордан норози эканликларини билдирдилар.

ТЕЖАМКОРЛИКНИНГ ОҚИБАТИ

Нижний Новгород техника дорилфунуни раҳбарлари банкдан ойлик ва стипендияларни олиб келиш учун инкассация хизматига мурожаат қилиш ва ортиқча пул сарфлашни истамаганди. Уларнинг бу тежамкорлиги қимматга тушди. Дорилфунун кассири 600 миллион рубл билан банкдан қайтаётганда машинасига номаълум кишилар ҳужум қилди. Улар бечора кассирни ўласи қилиб дўппослашди ва пулни олиб кўздан ғойиб бўлишди.

БИЛИМЛАРНИНГ БАҲОСИ

Челябинск қурилиш монтаж коллежи директорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари талабаларнинг биридан имтиҳонлардан ўтказиб бериш учун 600 минг рубл пора олаётганда милиция тезкор гуруҳи томонидан ушланди.

ЭРИ — УЙ БЕКАСИ

Голливуд кино юлдузи, 38 ёшли Шэрон Стоун ниҳоят турмушга чиқишга аҳд қилди. У бўлғуси турмуш ўртоғи — меъмор-таъмирловчи Брэд Жонсонга қўйидаги талабни қўйди: оиланинг моддий таъминотини Шэрон ўз зиммасига олади, рўзгор юмушларини эса Брэд бажаради.

САҲРО БЎЙЛАБ САФАР

Жанубий Корея фуқароси Цой Чжун Юл Сахрои Кабирни пиёда кезиб чиқди. У етти кун кам етти ой ичида 7400 километр масофани босиб ўтди. Цой сафар давомида асосан гуруч ва гўшт, витаминлар билан овқатланди, кунига ўртача 40 километрдан йўл юрди.

ЭРКАКЛАРГА ДЕКРЕТ ТАЪТИЛИ

Филиппин Президенти имзо чеккан қонунга кўра, оиласида фарзанд туғилган эркакларга маоши сақланган ҳолда бир ҳафталик таътил бериладиган бўлди. Бу қонунни изоҳлар экан, мамлакат маъмуриларидан бири «янги инсоннинг дунёга келишида эркак ҳам аёл билан бирдек иштирок этишини, демак у дам олишга ҳақи» эканлигини таъкидлади.

ХАР ЖОЙНИНГ ТОШ-ТАРОЗИСИ...

Франция Президенти Жак Ширак бобо бўлди, унинг қизи Клод ўғил кўрди. Нима бўпти дерсиз? Ҳамма гап шундаки, Клод ҳали турмушга чиқмаган, демак ўғли ҳам никоҳсиз туғилди. Умуман, ҳар йили Францияда ўртача 256 минг чақалоқ никоҳсиз туғилмоқда.

● **Маслаҳатлар****ИСИТМАНИ СИРКА БИЛАН
ТУШИРИШ МУМКИН**

Олти ёшгача бўлган боланинг иситмасини тушириш учун унинг баданини сирка билан артиш керак.

Ош сиркасига хона ҳароратидаги сув қуйилади-да (1:1) пахтани ҳўллаб, боланинг қўли, буйни, кўкраги артилади. Шундан сўнг болани ўраб-чирмаш керак эмас: сирка бугланиб, танани совутади ва иситма тушади.

**БОЛАГА ТОМОҚ ЧАЙИШНИ
ЎРГАТИШ**

Бола 3-4 ёшлик бўлмагунча томоқ чайишни ўргана олмайди. Бу ёшгача томоқни чайиш ўрнига иссиқ-иссиқ гиёҳлар — мойче-чак, мармарак, момақаймоқ, далачай дамламасидан ичирилади. Олти ёшдан сўнг томоқ чайишни кўрсатиб бериб ўргатиш мумкин: оғизга сув олиб, ютмасдан, бош орқага ташланади ва «р-р-р» деб товуш чиқарилади.

**МАЛАКАЛИ ҲАМШИРАЛАР ТАЙЁРЛАНАДИ**

Чуқур назарий билимга эга бўлган, янги тиббий техника билан ишлай оладиган ҳамшираларни тайёрлаш давр талаби бўлиб қолди. Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси ўқув-даволаш комплекси тиббиёт коллежи директори Маъсудахон Фозилбекова муҳбири-мизга ўзи раҳбарлик қилаётган билим даргоҳида бу борада амалга оширилаётган ишлар ҳақида қуйидагиларни гапириб берди.

— Ҳозирги кунда ҳамшираларимиз фақатгина врач кўрсатмаларини бажариш билан кифояланганидан техника ходимлардир. Бизнинг тиббиёт коллежимиз эса биринчи галда тиббиёт ҳамширасини соғлиқни сақлаш тизимида бошқарув ишларини олиб борадиган, касалликларни олдини олиш каби профилактик чора-тадбирларни мустақил бажара оладиган, реабилитация билан шуғулланган мустақил мутахассис қилиб тайёрлашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Шунга мувофиқ коллежимиз янги концепция асосида соғлиқни сақлаш экономикаси,



ташқилий бошқарув асослари, тиббий статистика дастурларини яратиб, 1996 йил сентябр ойидан улар асосида иш бошлайди. Концепцияга асосан тиббиёт ҳамширалари II босқичли ўқишда тайёрланадилар.

1-босқич 2 йил бўлиб, «Тиббиёт ҳамшираси» мутахассислиги берилади. Бу ҳамширалар оилавий поликлиника, амбулатория ва диспансерларда, даволаш-профилактик муассасаларида ишлайдилар.

2-босқич 1 йил бўлиб, бу босқичга тиббиёт билим юрталарини аъло баҳоларга битирган, ўз мутахассислиги бўйича малакасини ошириш истагида бўлган ҳамширалар қабул қилинади. Бу босқични битирганлар «Ҳамшира иши мутахассис-ташкilotчиси» ихти-

сосини оладилар.

Юқори малакали ҳамширалар тайёрлашдек масъулиятли вазифани бажариш учун, аввало, коллежнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга эътибори-мизни қаратди. Ҳозирги кун талабига мос келадиган лабораториялар, ҳар бир фан бўйича ўқув куроллари ва кўргазмалар куроллари билан жиҳозланган ўқув хоналари, монитор, лингофон, марказлашган видео-каналли телевидение ва компьютер хоналаримиз мавжуд.

Хуллас, оқ халат кийиб, одамлар ўз дардига даво топиши учун хизмат қилиш ниятида бўлган қизларни коллежимизга ўқишга таклиф қиламиз.

ҲАМИД СУЛАЙМОН
суҳбатлашди

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармасига қарашли ўқув-даволаш комплекси тиббиёт коллежи 1996—1997 ўқув-йилига қуйидаги мутахассисликлар бўйича қабул эълон қилади:

1. АКУШЕРЛИК
2. ҲАМШИРАЛИК ИШИ

11 йиллик маълумотга эга бўлганлар биринчи босқичга, тиббиёт билим юр-

тини битириб ўз соҳалари бўйича ишлаётган, 40 ёшдан ошмаган ҳамширалар иккинчи босқичга қабул қилинади.

Бизнинг манзил: Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани, Уйғур кўчаси, 305-уй

Телефон: 42-86-84.

Оила**39 ЁШДА**

Олий маълумотлиман. Фарзандим йўқ. 45 ёшларгача бўлган зиёли эркек билан танишиб, унга бир умр вафоли ёр бўлиш истагидаман. Битта фарзанди бўлса ҳам майли.

«Оила - 449» га деб ёзилган мактубларингизни кутаман.

**ХУСУСИЙ
ЭЪЛОН**

Полшада ишлаб чиқарилган «ЕЛЕНА» номли таҳи бузилмаган ошхона гарнитуриси сотилади.

Телефон: 45-96-97
(Соат 18 дан кейин)

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Синглим Гулноз! 18 баҳорни кўришинг билан самимий қутлаймиз. Келажагинг порлоқ бўлиб, соғлиқ, бахт доимо йўлдош бўлишини тилаб,

опаларинг Моҳидилбону, Ҳилола ва синглинг Шаҳноз
Тошкент — Каттакўрғон

Азиз қўблагўҳимиз Баҳром ҳожи МИРЯҲЁ
ўғли!

Сизни табаррук 70 ёшингиз билан қутлаймиз. Оллоҳдан бизнинг бахтимизга ҳамиша соғ ва омон бўлишингизни тилаб қоламиз.

Фарзандларингиз: Муборак, Бурхон, Миржамил, Мираъзим, Рискан ва Башорат.

ХИЗМАТИНГИЗГА ШАЙМИЗ

Азиз муштарий! Инсон ҳаётида туғилган кун, мучал ёши, никоҳ тўйи каби қутлуг саналар борки бундай пайтда хурсандчилик дўстлар билан баҳам кўрилади. Унутманг: бундай дамларда энг қутилмаган совға «Оила ва жамият» орқали табрикдир.

Бундан ташқари газета сизга хусусий бизнесни ривожлантиришга ҳам кўмак бериши мумкин. Бунинг учун сиз истагингизни қозғошга туширингиз севимли газетангизда эълон қилинг. Ишингиз юришиб кетганини сезмай қоласиз. Омадингизни қўлдан чиқарманг, азизлар!

«Оила ва жамият» сизнинг имкониятларингизни чамалаб кўриб эълонлар баҳосини энг арзон белгиллади. Бир босма (харф, тини) белгининг баҳоси 60 тийин, табрик сурати билан берилса битта суратнинг баҳоси 100 сўм. Эълон ва табриклар сиз хоҳлаган муддатда газета саҳифасида чоп этилади.

Ўн кун муҳлатда бериладиган эълонларга икки баравар ҳақ тўланади. Тўловларни хоҳлаган йўсинда амалга оширишингиз мумкин.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй, 605-609-хоналар. Телефон: 36-56-52, 34-86-91.

1963 йили Тошкентда туғилган. Театр ва рассомчилик институтини тамомлаган. Қизиқчи, киноактёр, конференсе. «Обид-А» театрини бошқариш, шунингдек, республика ички ишлар вазирлиги қошидаги «Турон юлдузлари» ансамблининг актери. Оилали, икки қизчаси бор.

— Қизиқчиликни яхши кўра туриб нега рассомчиликка ўқигансиз?

— Унга чакана қизиқмасдим-да! Мақтаняпти деманг-у, Бенков номли бадий билим юртини қизил дипломга битирганман. Театр ва рассомчилик институтида ҳам ёмон ўқиганим йўқ, Москвага, Суриков номли институтга йўлланма беришди. Ушанда ё сўз санъати ё рассомликни узил-кесил танлаш кераклигини, бўлмаса аро йўлда қолиб кетишимни ҳис этдим. Режа шундай бўлди: омадним келиб, Москвага ўқишга киролсам, тамом гап-сўз йўқ, рассом бўламан, киролмасам... Бахтга қарай...

— ... Йилдингиз ва қизиқчиликни танладингиз. «Бахтга қарши» деганингизни, албатта, ҳазил маъносиде тушундим. Лекин рассомликдай тинч касб қолиб, сергалва ишга ўзингизни ургангизга ҳеч афсусланмаганингиз?

— Ношукурлик ёмон нарсас. Одамларни кулдириб, озми-кўпми обрў топдик, элга танилдик. Айтганингиз ҳам тўғри — бундан сергалва, сердиққат иш бўлмаса керак. Ярим умрингиз сафарларда, тўйларда ўтади. Фақат одамлар орасида бўлаверсангиз ёлғизликни кўмсаб қоларкансиз. Бир йилда бир марта тинч, ҳеч ким халақит бермайдиган ерга бориб, маза қолиб дам олам. Ушанда «биринчи муҳаббатим» ёдга тушади. Қоғоз, қалам бўёқ олиб, расм чизаман.

— Қизиқчилик билан рассомликдан бошқа яна нимага қизиқасиз?

— Тўтиқуш жиннисиман. 20 тача бор уйда. Тури ҳам ҳар хил: қакаду, ара, каролла, разелла...

— Кинодаги ролларингизга жиддий қарайсизми? Айтмоқчиманки, кинога сизни актёр эмас, қизиқчи сифатида, одамларни филмга жалб этиш учун чақиривадигандай туюлади.

— Тўғри, бошида шундай бўлди, қандай рол беришса ўйнайвердим. Янги соҳа, қизиқаркансиз... «Темир эрак», «Алиф, Лайло ва Маккора», «Кулол ва хумча», «Овчи», «Ким жинни?», «Камми» каби филмларда суратга тушдим. Ўйнаганларимни ҳаммасиниям ик-

кинчи даражали енгил-елпи роллар дейиш тўғри бўлмас. Масалан, «Кулол ва хумча»да акам иккимиз бош қаҳрамонларни ўйнаганмиз. «Камми» — жиддий филм, Исроилдаги кинофестивалда иккинчи ўринни олган.

— Чиқишларингиздан бирида «Мен Маккадан телефон қилсам» деган гапни айтиб ўтдингиз. Бу шунчаки гапми, ё...?

— Яратганга шукур, уч йил рўза ойда Маккаи Мукарамда бўлиш насиб этди. Бир йили ўзим, икки йил ота-онам билан.

Обид АСОМОВ:

«ЎЗИМНИ ЖИДДИЙ ОДАМ ҲИСОБЛАЙМАН»

— Муборак бўлсин. Менимча, Саудия Арабистони хориж билан илк танишувингиз бўлмаса керак?

— Ҳиндистонда, Покистонда, Чехославакия, Венгрия, Полшада бўлганман. Ҳаммаси шу, адашмасам.

Юнонистонга, Францияга саёҳат қилиб, машхур ёдгориликлар, музейларни кўриш орузидаман. Туркияга бориб Иброҳим Тотлисоз суҳбатини олиш ниятим бор.

— Нега энди фақат Тотлисоз?

— Қўшиқлари зўрда-да, яхши кўраман.

— Яна кимларни яхши кўрасиз?

— Қўшиқчиларданми?

— Ҳа.

— Шўх, шовқинли қўшиқларни ёқтирмайман. Қўшиқ одамни тинчлантирса, фикр берса. Камолитдин аканинг ёзувлари бор уйда, кўп эшитаман. Ориф Алимахсумов, Очилов Отахонов, Ориф Хотамовларни жон деб тинглайман.

— Нимадан кўпроқ кўрқасиз? Нимадан кўнглингиз тўлмайди?

— Замондан орқада қолишдан кўраман. 33 га кирдим, 20 ёшимдан бошлаганман шу ишни. Шу пайтгача назардан қолганимиз йўқ, илоҳим, бундан кейин ҳам шундай бўлсин.

Кўнглим тўлмаслиги — санъатимизга, ўзимизга истеҳзо билан қарайдиганлар кўп. Улар учун қизиқчи нима, майнавозчи нима.

— Миш-мишларга қараганда номи чиққан санъаткор борки, шахсий кўриқчи ёллармиш. Ростми шу гап?

— Бошқаларни билмадим, аммо менинг ҳар ерда соядек эргашиб юрадиган «жангариларим» йўқ, Турли фавкулда ҳодисаларни ўзим муомала, ях-

ши гап билан бартараф этишга ҳаракат қиламан, лекин тўғриси айтиш керак, тўйларда шунақа йигитлар менга ҳамроҳ бўлишади. Биласизку, тўйчилик, ичган, хурмачасига сиймай қолганлар кўп бўлади. Уларга яхши гап ҳам қолмайди.

— Фарзандларингиз тарбияси қандай қарайсиз? Умуман оилада ўзингизни қандай тутасиз? Саҳнадагидекми?

— Ҳаётда ўзимни жиддий одам ҳисоблайман. Саҳнадаги гап-сўзлар саҳнада қолиши керак. Фарзандларимни ота-онам менга қандай тарбия берган бўлса, шундай тарбиялашга ҳаракат қиламан. Шуниси ҳам борки, рафикам уй бекаси, болаларнинг тарбияси кўпроқ унинг зиммасида.

— «Санъаткорнинг дўсти кам, таниши кўп» деган гап бор. Шунга қандай қарайсиз?

— Бу санъаткорнинг шахсига боғлиқ. Мени санъаткор эмас, синфдоши, курсдоши, улфати сифатида ҳурмат қиладиган дўстларим кўп. Баъзан беш-ўн кунлаб сафарда юришга тўғри келади. Шунда уйимга бориб йўқлаб туришади, ўрнимни билдиришмайди. Айниқса яқинда, акам вафот этган кунлари улар менга тоғдек суянчиқ бўлишди.

— Ярангизни тирнаётган бўлсам узр, аммо акангизни вафот этганига ишонмай юрганлар, ҳатто эшитмаганлар ҳам бор.

— Акам ҳали ёш, эндиgina 37 га кирганди. Соғлигидан шикоят қилган одаммасди.

Ҳамза театрида режиссер Марат Азимовнинг юбилейида қатнашдик. Кайфияти яхши, ниҳоятда хурсанд эди. Ҳангомалардан айтиб, йигитларни кулдириб туриб, бирдан йиқилди. Билсак, миясига қон қуйилган экан...

Шу нарсаси акамни олиб кетди. Икки ўғил, бир қизи бор эди...

— Акангизнинг вафотидан сўнг қайта саҳнага чиқиш оғир бўлмадимиз?

— Акамнинг маросимларини ўтказиб яна саҳнага чиққанамиз, тўғриси, ўзимни йўқотиб қўйдим. Нимадир етишмаётгандек, нимадир камдек. Менга «акам шу санъатга умрини бағишлади, мен уни давом эттиришим керак» деган фикр далда бўлди. Келгусида Собит Асомов номидеги қизиқчилар танловини ўтказиш ниятим бор. Бу билан акамнинг руҳи шод бўлади деган умид-даман.

Азиз АБДУВАЛИ
суҳбатлашди

Сўнги устун

Тўрт оёқли «ГЕОЛОГ»

Финляндияда ғайри табиий мусобақа ўтказилди. Яъни Лари лақабли ит билан бир геолог тарзибиде мис бўлган тошларни топиш бўйича мусобақалашдилар. Уларнинг ҳар бирига уч квадрат километрдан майдон ажратилди. Лари 1300 та мисли харсанг топган бўлса, олий маълумотли, шу соҳада учун ўрмондан 5 ёшдан 10 ёшгача бўлган филлар тутиб келтирилди. Аниқланишича, айнан шу ёшда уларнинг зехни ўткир бўлар экан. Лекин «иккичи», дангаса филлар мактабдан ҳайдалиб, ўрмонга қувиб юборилди.

Ўқиб ўрганган олим...

Шри Ланкада филларни махсус мактабларда турли юмушларга, оғир буюмларни ташинишга ўргатишади. Бунинг учун ўрмондан 5 ёшдан 10 ёшгача бўлган филлар тутиб келтирилди. Аниқланишича, айнан шу ёшда уларнинг зехни ўткир бўлар экан. Лекин «иккичи», дангаса филлар мактабдан ҳайдалиб, ўрмонга қувиб юборилди.

САВОДСИЗ ДИРЕКТОР

Австралиядаги Перт шаҳри мактабларидан бирининг директори битирувчи синф ўқувчиларига йўллаган табригида «Табриклиайман. Менимча барчангиз безорисиз!» деб ёзиб қулгига қолди. Маълум бўлишича, у «wigner» яъни «ғолиблар» деб ёзмокчи бўлгану адашиб «wieners» — «безорилар» сўзини ёзиб қўйган экан.

КЎЗ ИЛФАМАС КЕНГЛИКЛАР

Африканинг шимолий қисмини эгаллаган Сахри Кабир дунёдаги энг катта чўл ҳисобланади. Унинг майдони 8400000 квадрат километр бўлиб, бу Ердаги умумий куруқлик майдонининг саккиздан бир қисмига тенг.

КАЛАМУШНИНГ НАРХИ ҚАНЧА?

Хитойнинг шимолий-шарқиде жойлашган Шэньян шаҳри маъмури каламушларга қарши ҳақиқий жанг эълон қилишди. Тутиб келтирилган ҳар бир каламуш учун аҳолига бир юандан мукофот берилмоқда. Лекин барибир шаъналикларнинг Шэньжэн шаҳри аҳолисига ҳаваслари келади. Ахир у ерда ҳар бир кеирувчи учун беш юан тўлашадида.

АҚШЛИК КАРОБАС БАРОБАС

Вашингтон шаҳридаги Смитсон институтида узунлиги 5 метру 33 сантиметр бўлган соқол сақланмоқда. Ганс Н. Лангсет исмли жаноб вафот этганде ювчилар унинг соқолини қирқиб олиб шу институтига топширишган эди.

БУҒТА АЙЛАНАЁТГАН СУВ

Маълумотларга қараганда, ҳар йили Ер юзи сатҳида 500 минг куб километр сув бугта айланар экан. Агар шунча сув Ер юзига бир текисда оқизилса, бир метрли сув қатлами ҳосил бўларди.

МАНЗИЛИМИЗ:

700083, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефон: 36-56-52, 34-86-91

Ўрол СОДИҚ

навбатчилик қилди

Обуна индекси - 64654

Руйхатга олиш № 33

Буюртма Г-0330 21597 нусхада чоп

этилди. Офсет усулида босилди.

Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.

Муассисларимиз:

Ўзбекистон
Республикаси
Хотин-қизлар
қумитаси, Болалар
жамғармаси ва
«Соғлом авлод
учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР: Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош хомийси:

Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш
уюшмаси» ассоциацияси